

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Alkoholin kustannukset yhteiskunnalle - mitä jos laskisimme toisin?

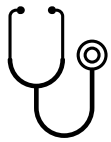
FCG Finnish Consulting Group

21.8.2024

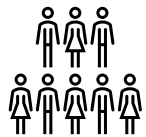
Tässä selvityksessä kerromme:

Alkoholi aiheuttaa paljon suoraa alkoholista johtuvaa sairastamista ja suoria alkoholikuolemia. Tämän lisäksi alkoholi aiheuttaa merkittävää epäsuoraa alkoholisairastamista ja paljon epäsuoria alkoholikuolemia. Alkoholista epäsuorasti johtuva sairastaminen ja kuoleminen ei näy tilastoissa alkoholista johtuvana.

Myös terveydenhuoltoon ja työnantajiin kohdistuvat alkoholista johtuvat kustannukset ovat todennäköisesti huomattavasti aikaisemmin arvioitua suuremmat.

Suorien kustannusten lisäksi alkoholin takia menetetään myös paljon elinvuosia ja sitä kautta ”rahallista potentiaalia” menetetyin ihmillisen pääoman muodossa

Mitä jos laskisimme toisin?

1. Tausta
2. Alkoholi sairauksien ja kuolemien aiheuttajana
3. Alkoholin aiheuttamat terveydenhuollon kulut
4. Menetetty inhimillinen pääoma
5. Alkoholin aiheuttamat menetykset työelämässä
6. Mitä jos laskisimme toisin
7. Johtopäätökset

FCG.

1. Tausta

Alkoholin kustannukset yhteiskunnalle Suomessa - tehtyjä selvityksiä

1,3 mrd. €

- Alkoholi- ja päihdehaitat läheisille, muille ihmisille ja yhteiskunnalle
- THL 2013

0,94 mrd. €

- Päihdetilastollinen vuosikirja 2023
- THL

1,5 mrd. €

- The public-private decision for alcohol retail systems: Examining the economic, health, and social impacts of alternative systems in Finland
- Sherk A, Stockwell T, Sorge J, et al 2023

Kustannuserittely, THL:n raportti 2013

Kustannus	Milj. €
Terveysthuolto	109
Sosiaalipalvelut ja toimeentulotuki	245
Yleinen järjestys ja turvallisuus	368
Poliisi	154
Pelastustoimi	72
Tulli	7
Rajavartiolaitos	0,2
Oikeuslaitos	45
Vankeinhoitolaitos	89
Alkoholivalvonta ja päihdetyö	12
Valviran valvonta	5
Ehkäisevä päihdetyö	7
Rikosten vahingot	73
Omaisuusrikokset	65
Rattijuopumus	1,3
Ilkivalta	8
Vakuutuskorvaukset	270
Työnantajien kustannukset	227
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 304

Lähde: [THL_TEE2013_014_verkko.pdf \(julkari.fi\)](#)

Menetetyt elinvuodet ja tautitaakka - käsitteitä

PYLL (Potential Years of Life Lost) on tapa tarkastella kuolleisuutta niin, että huomioidaan minkä ikäisenä kuolema on tapahtunut ja lasketaan menetetyt elinvuodet suhteessa kypsään elämään.

PYLL

25-vuotias menehtyy

→ **50** ennenaikaisesti menetettyä elinvuotta

70-vuotias menehtyy

→ **5** ennenaikaisesti menetettyä elinvuotta

DALY (disability-adjusted life year) on tapa tarkastella tautitaakkaa niin, että huomioidaan sekä menetetyt elinvuodet että sairauden takia vajaakuntoisena eletty elinvuodet

DALY = PYLL + SAIRAUDEN TAKIA VAJAAKUNTOISENA ELETYT ELINVUODET (uusien sairaustapausten määrä x sairauskohtainen hättäpainokerroin x sairauden kestoaike)

FCG.

2. Alkoholi sairauksien ja kuolemien aiheuttajana

Suorat kuolemat

Alkoholi on monen sairauden ja kuoleman suora syy

Alkoholisairaudet, esim.
Alkoholimaksasairaus
Alkoholin aiheuttama haimatulehdus
Alkoholin aiheuttama hermoston rappeutuminen
Alkoholisydänlihassairaus
Dysmorfinen fetaalialkoholioireyhtymä
Alkoholin käytön aiheuttama akuutti päihtymystila kooma / alkoholimyrkytys

Alkoholi on myös monen tapaturmaisen kuoleman taustalla

Tämän lisäksi, alkoholin on monen ei-alkoholiperäiseksi mielletyn sairauden riskitekijä

Epäsuorat kuolemat

	Alkoholiin liitettävä osuus kuolemista
Itsemurhat	29 %
Murhat ja tapot	70 %
Kuljetustapaturmat	20 %
Muut tapaturmat	14 %
Kaikki syövät	5 %
Epilepsia	19 %
Sydän- ja verisuonisairaudet	1 %
Ruuansulatuskanavan sairaudet	33 %
Tartuntataudit	4 %

Hukkuminen	36 %
Tulipalo	45 %
Kylmyys	33 %
Ruokaan tukehtuminen	43 %
Saunakuolemat	45 %

Huuli- ja suuontelosityöpä	42 %
Muu nielusyöpä	52 %
Kurkunpään syöpä	33 %
Ruokatorven syöpä	29 %
Paksu- ja peräsuolen syöpä	15 %
Maksasyöpä	18 %
Rintasyöpä	8 %

Verenpainetaudin aiheuttama sydänsairaus	8 %
Aivoverenvuodon aiheuttama aivohalvaus	14 %

Lähteet: World Health Organization. Report on the attainment of Sustainable Development Goal 3.5.2. Geneva: WHO; 2024. [in press]
Henkirikoskatsaus 2020 (helsinki.fi)
Tilastokeskus - (stat.fi)

Alkoholi aiheuttaa Suomessa yhteensä:

5 % kaikista kuolemista

Vertailuna kuljetustapaturmat aiheuttavat Suomessa noin 0,3 % kaikista kuolemista

7,3 % kaikista menetetyistä toimintakykyisistä vuosista (DALY)

8,8 % kaikista ennenaikaisesti menetetyistä elinvuosista (PYLL)

Vertailuna kuljetustapaturmat aiheuttavat Suomessa noin 4 % kaikista vältettävissä olevista ennenaikaisesti menetetyistä elinvuosista

22 % kaikista vältettävissä olevista ennenaikaisesti menetetyistä elinvuosista (PYLL vältettävät)

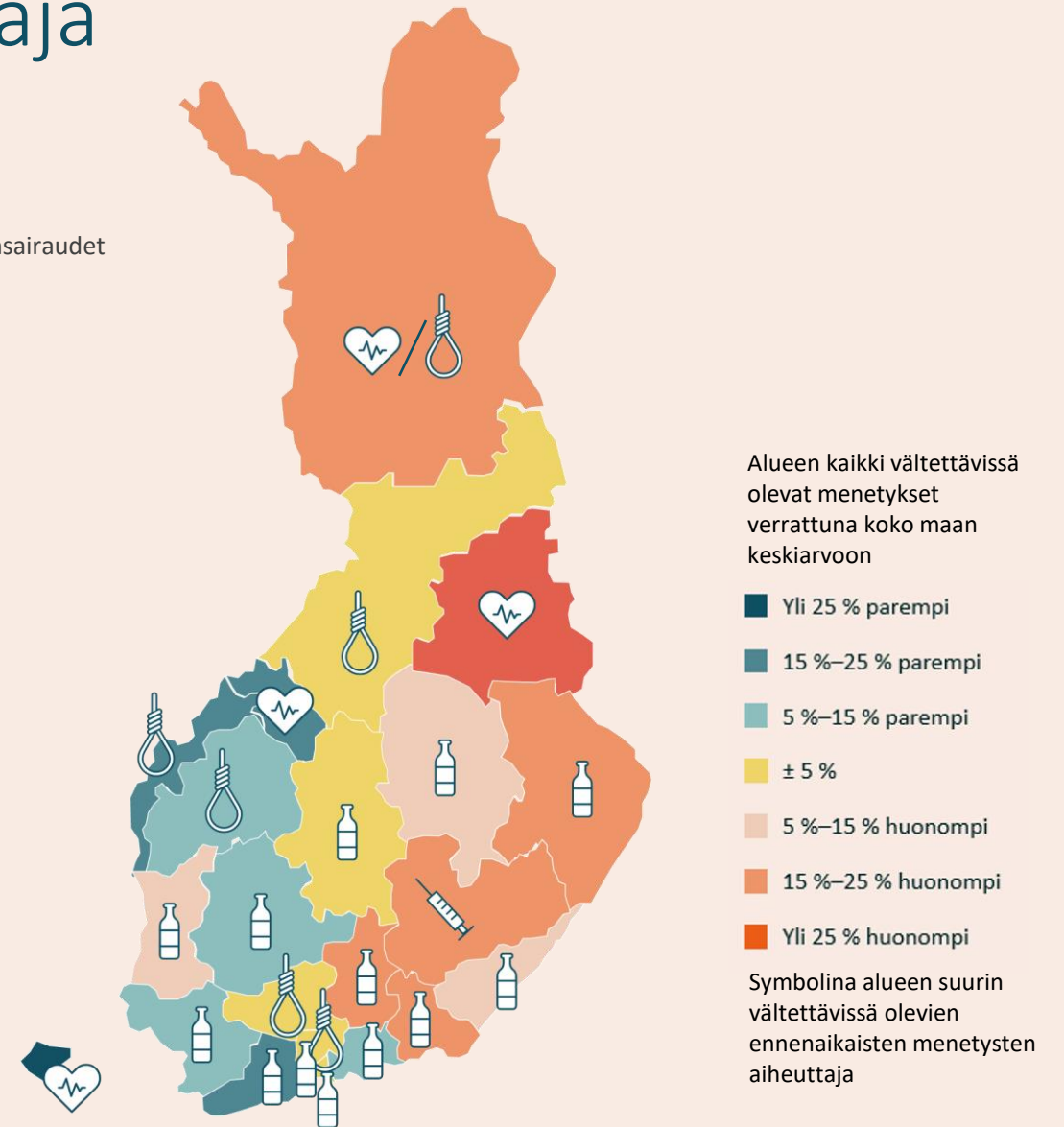
Lähteet: *World Health Organization. Report on the attainment of Sustainable Development Goal 3.5.2. Geneva: WHO; 2024. [in press]*
<https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/>
FCG:n PYLL -laskelmat 2017-2021

Suorat alkoholikuolemat ovat Suomen suurin menetettyjen elinvuosien aiheuttaja

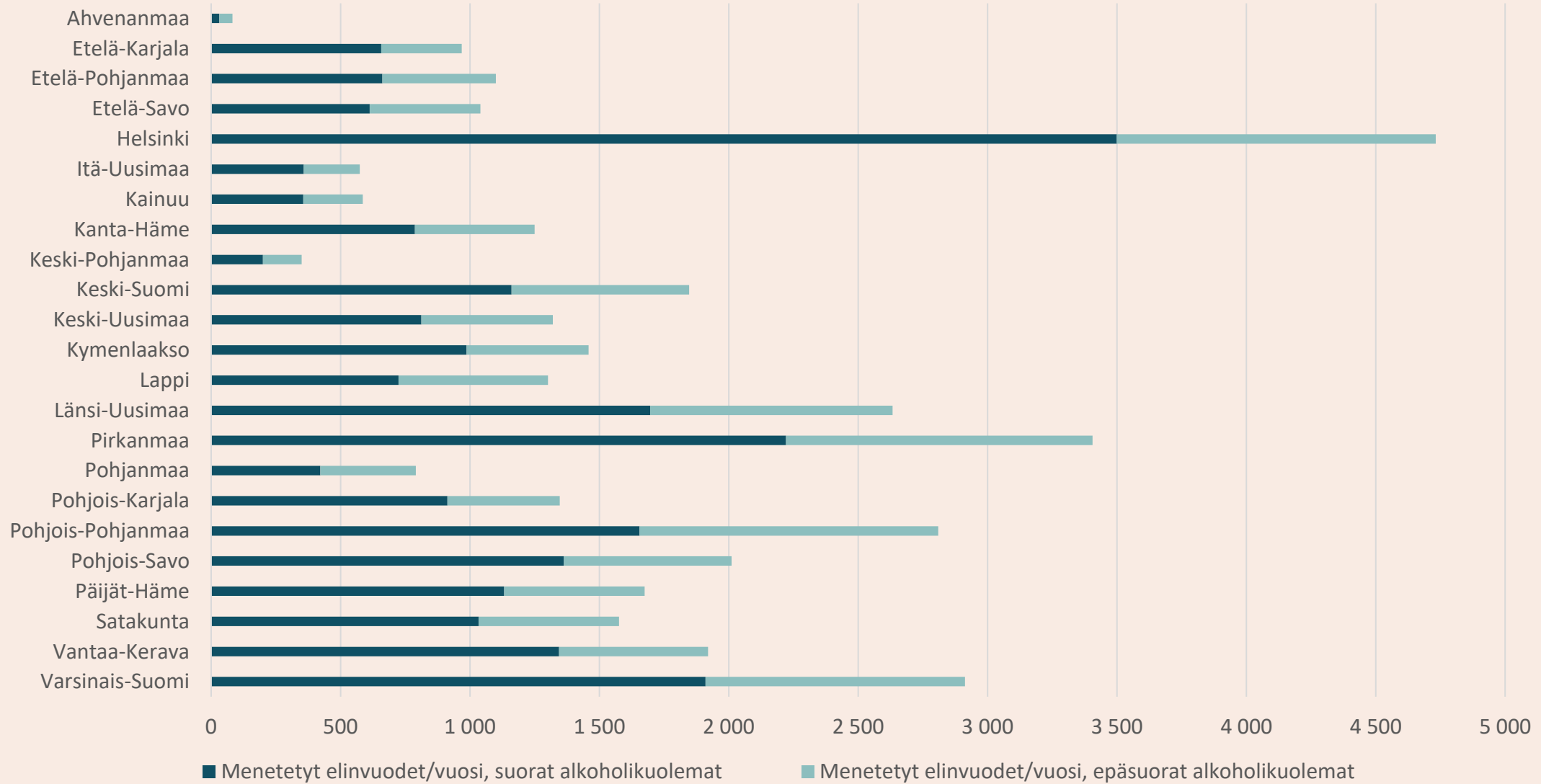
ALUE	SUURIN MENETYSTEN AIHEUTTAJA
Ahvenanmaa	Iskeemiset sydänsairaudet
Etelä-Karjala	Alkoholi
Etelä-Pohjanmaa	Itsemurha
Etelä-Savo	Huumeet
Helsinki	Alkoholi
Itä-Uusimaa	Alkoholi
Kainuu	Iskeemiset sydänsairaudet
Kanta-Häme	Itsemurha
Keski-Pohjanmaa	Iskeemiset sydänsairaudet
Keski-Suomi	Alkoholi
Keski-Uusimaa	Itsemurha
Kymenlaakso	Alkoholi
Lappi	Iskeemiset sydänsairaudet/Itsemurha
Länsi-Uusimaa	Alkoholi
Pirkanmaa	Alkoholi
Pohjanmaa	Itsemurha
Pohjois-Karjala	Alkoholi
Pohjois-Pohjanmaa	Itsemurha
Pohjois-Savo	Alkoholi
Päijät-Häme	Alkoholi
Satakunta	Alkoholi
Vantaa-Kerava	Alkoholi
Varsinais-Suomi	Alkoholi

KOKO SUOMI:

1. Alkoholi
2. Itsemurha
3. Iskeemiset sydänsairaudet
4. Huumeet

Kun lasketaan mukaan epäsuorat alkoholikuolemat, joka vuosi Suomessa menetetään yli 37 600 elinvuotta alkoholista johtuviin syihin

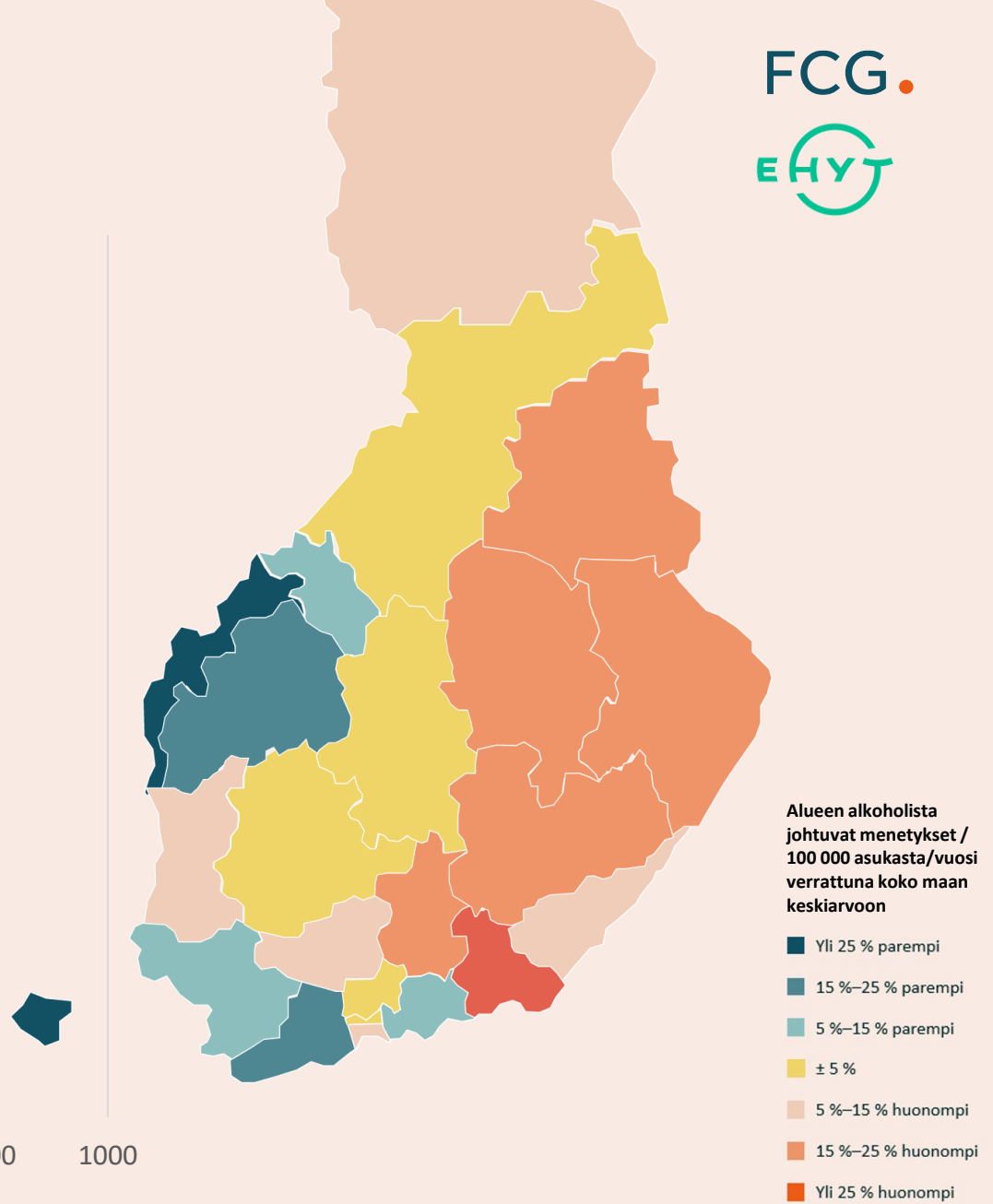
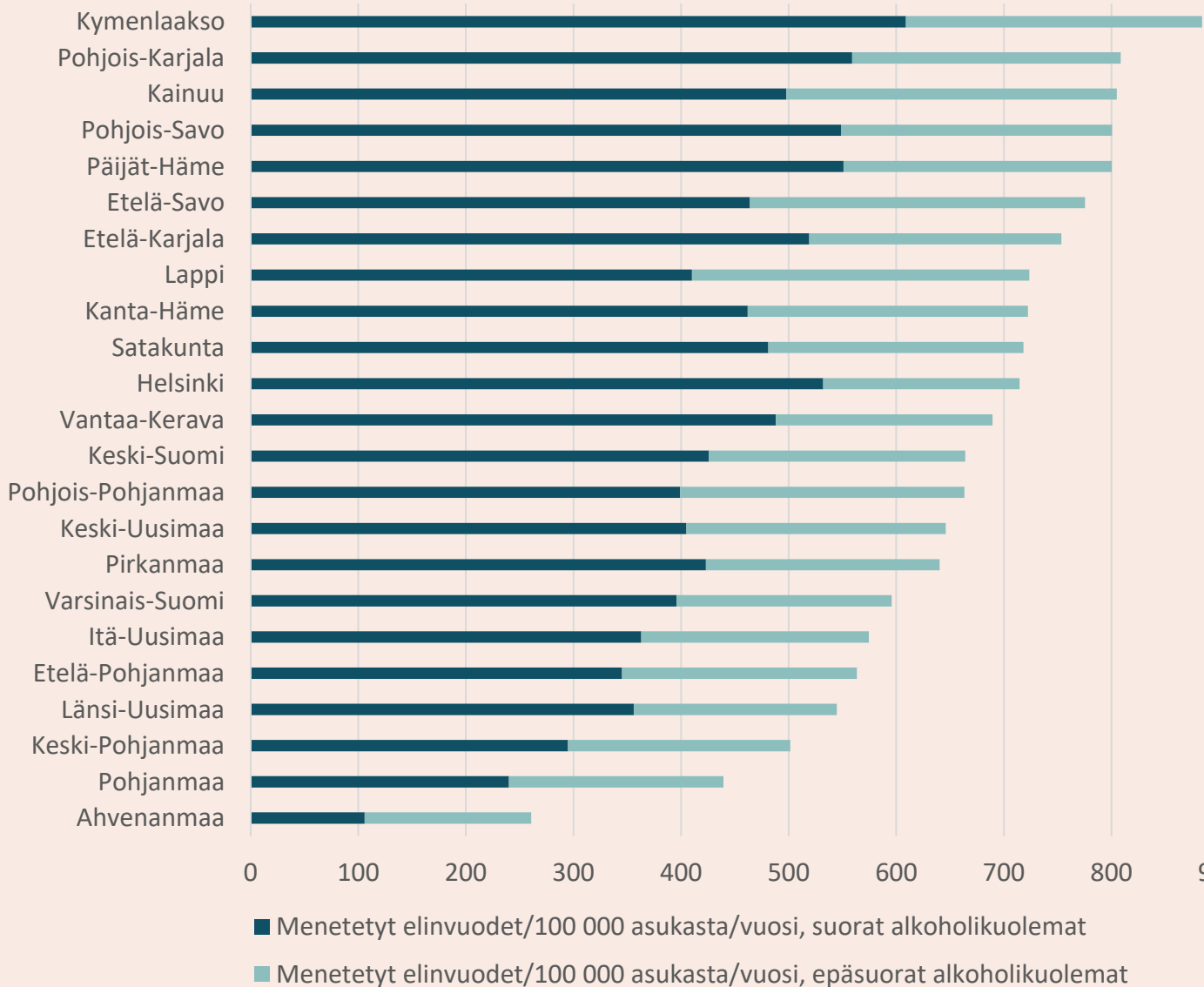
Lähteet: FCG:n PYLL-laskelmat 2017-2021

Joka vuosi menetetään 37 600 elinvuotta, mikä vastaa yli 500 kokonaista elämättä jäänyttä elämää

 = 1 eletty 75 v elämä

Suhteessa väestömäärään elinvuosia menetetään eniten Kymenlaaksossa

FCG.

3. Alkoholin aiheuttamat terveydenhuollon kulut

Voidaanko ajatella, että alkoholi kuormittaa terveydenhuoltoa samassa suhteessa kun se aiheuttaa kuolemia, DALY-menetyksiä tai PYLL-menetyksiä?

Alkoholin osuus, jos suhde sama kuin:

Terveydenhuollon menot Suomessa 2021	milj. €	Kuolemista (5 %)	DALY- menetyksistä (7,3 %)	PYLL- menetyksistä (8,8 %)	THL raportti 2013
Erikoissairaanhoito	9 158	458	669	806	
Perusterveydenhuolto (pl. työterveys-, opiskelu- ja suun terveydenhuolto)	3 812	191	278	335	
Erikoissairaanhoito ja perusterveydenhuolto yhteensä	12 970	648	947	1 141	109

Vertailuna Suomen vuoden 2020 perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon kokonaismenot olivat 789 milj. euroa

Lähteet: World Health Organization. Report on the attainment of Sustainable Development Goal 3.5.2. Geneva: WHO; 2024. [in press] <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/sosiaali-ja-terveydenhuollon-resurssit/terveydenhuollon-menot-ja-rahoitus>

Miltä tämä näyttää alueellisesti?

Alkoholin osuus, jos suhde sama kuin:

Alue	Terveydenhuollon rahoitus 2024, milj. € *	Alkoholimenetysten suhdeluku **	Kuolemista (5 %) milj. € ***	DALY-menetyksistä (7,3 %) milj. € ***	PYLL-menetyksistä (8,8 %) milj. € ***
Ahvenanmaa	100 ****	0,39	2,0	2,8	3,4
Etelä-Karjala	264	1,13	15	22	26
Etelä-Pohjanmaa	426	0,85	18	26	32
Etelä-Savo	303	1,16	18	26	31
Helsinki	1 205	1,07	65	94	114
Itä-Uusimaa	195	0,86	8,4	12	15
Kainuu	163	1,21	10	14	17
Kanta-Häme	363	1,08	20	29	35
Keski-Pohjanmaa	156	0,75	5,9	8,6	10,3
Keski-Suomi	549	1,00	27	40	48
Keski-Uusimaa	385	0,97	19	27	33
Kymenlaakso	366	1,33	24	35	43
Lappi	402	1,09	22	32	38
Länsi-Uusimaa	850	0,82	35	51	61
Pirkanmaa	1 098	0,96	53	77	93
Pohjanmaa	346	0,66	11	17	20
Pohjois-Karjala	394	1,21	24	35	42
Pohjois-Pohjanmaa	838	1,00	42	61	73
Pohjois-Savo	567	1,20	34	50	60
Päijät-Häme	452	1,20	27	40	48
Satakunta	457	1,08	25	36	43
Vantaa-Kerava	510	1,04	26	39	46
Varsinais-Suomi	1 003	0,89	45	65	79
Koko maa yhteensä	11 391	1,00	570	832	1 002

* [Hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](#) : Hyvinvointialueiden rahoituksen muodostuminen v. 2024

*** $Rahoitus \times osuus (\%) \times alkoholimenetysten\ suhdeluku$

** Alueen alkoholista johtuvat menetykset / 100 000 asukasta/vuosi verrattuna koko maan keskiarvoon, koko maa = 1,00

**** ÅHS budgetförslag 2024

FCG.

4. Menetetty inhimillinen pääoma

Menetettyjen elinvuosien taloudellista arvoa (taloudellista potentiaalia) voidaan arvioida inhimillisen pääoman kautta

Alue	Menetetty inhimillinen pääoma, milj. €		
	alkoholi suorat menetykset	alkoholi epäsuorat menetykset	yhteensä
Ahvenanmaa	1,4	2,1	3,5
Etelä-Karjala	28	12	40
Etelä-Pohjanmaa	24	15	40
Etelä-Savo	21	14	36
Helsinki	276	95	371
Itä-Uusimaa	16	9	25
Kainuu	13	8	21
Kanta-Häme	30	17	47
Keski-Pohjanmaa	7,8	5,5	13
Keski-Suomi	44	25	69
Keski-Uusimaa	26	15	41
Kymenlaakso	43	19	62
Lappi	29	22	51
Länsi-Uusimaa	81	43	124
Pirkanmaa	94	48	142
Pohjanmaa	19	16	35
Pohjois-Karjala	33	15	47
Pohjois-Pohjanmaa	65	43	108
Pohjois-Savo	52	24	76
Päijät-Häme	40	18	57
Satakunta	41	20	61
Vantaa-Kerava	65	27	92
Varsinais-Suomi	79	40	119
Koko maa	1 111	562	1 673

FCG.

5. Alkoholin aiheuttamat kustannukset työelämässä

Alkoholin aiheuttamat kustannukset työelämässä

Syy	Kustannus, milj. €
Sairauspoissaolot (viralliset alkoholista johtuvat ja ”rokulipoissaolot”)	374
Presenteismi (alentunut työteho)	642
Työkyvyttömyyseläkkeet	75
Epäsuorat vaikutukset muihin työntekijöihin	60
Yhteensä	1 151

Lisäksi alkoholi

- aiheuttaa vaaratilanteita, tapaturmia, imagohaittaa ja työterveyden kustannuksia
- kuluttaa johdon, esihenkilöiden ja henkilöstöhallinnon aikaa
- Heikentää työilmapiiriä

Lähde: NUMEROT PUHUVAT

*Kuinka tehokkaasti alkoholin aiheuttamia taloudellisia tappioita työpaikoilla voisi vähentää?
EHY ry 2018*

FCG.

6. Mitä jos laskisimme toisin?

Mitä jos laskisimme toisin?

Kustannus	THL:n raportti 2010	Mitä jos laskisimme toisin?
Terveydenhuolto	109 000 000	648 000 000 (- 1 141 000 000)
Sosiaalipalvelut ja toimeentulotuki	245 000 000	→
Yleinen järjestys ja turvallisuus	368 000 000	→
Poliisi	154 000 000	
Pelastustoimi	72 000 000	
Tulli	7 000 000	
Rajavartiolaitos	200 000	
Oikeuslaitos	45 000 000	
Vankeinhoitolaitos	89 000 000	
Alkoholivalvonta ja päihdetyö	12 000 000	→
Valviran valvonta	5 000 000	
Ehkäisevä päihdetyö	7 000 000	
Rikosten vahingot	73 000 000	→
Omaisuusrikokset	65 000 000	
Rattijuopumus	1 300 000	
Ilkivalta	8 000 000	
Vakuutuskorvaukset	270 000 000	→
Työnantajien kustannukset	227 000 000	1 151 000 000
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 304 000 000	2 767 000 000
Menetetty inhimillinen pääoma		1 673 000 000
KUSTANNUKSET JA MENETETTY POTENTIAALI YHTEENSÄ		4 440 000 000

Vertailuna Suomen vuoden 2020 perusterveydenhuollon kokonaismenot olivat 3,6 miljardia euroa

FCG.

7. Johtopäätökset

Johtopäätökset:

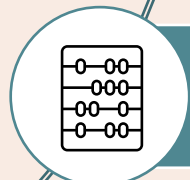
Vaikuttaa siltä, että terveydenhuoltoon ja työnantajiin kohdistuvat alkoholista johtuvat kustannukset ovat selvästi aikaisemmin arvioitua suuremmat. On mahdollista, että sama koskee myös sosiaalipalveluiden sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kustannuksia.

Olisi syytä arvioida, miten menetetty inhimillinen pääoma huomioidaan arvioitaessa alkoholin yhteiskunnalle aiheuttamia kustannuksia.

Poliittisessa päätöksenteossa tulisi olla käytettävissä realistinen kuva alkoholin aiheuttamista kustannuksista yhteiskunnalle kokonaisuutena.

Tarvitsemme Suomessa uuden laajemman selvityksen alkoholin yhteiskunnallisista kustannuksista.

FCG.

